

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: میراث الأزواج / يشترط أن تكون المرثة في
حبال الزوج / ارث الزوجة

عرض کردیم در بحث ارث زوجه بین ما عامه اختلاف نظر وجود دارد، عامه می گویند همان طور که زوج از کل ما یملک و کل ترکه ی زوج ارث می برد در مقابل زوجه نیز دقیقاً از کل ما یملک و کل ترکه زوج ارث می برد چه منقول باشد و چه غیر منقول، ولی ما در فقه خودمان در این مسئله تفاوت و تفصیل قائل می شویم و می گوئیم اگر ما ترک از منقولات باشد بله زوجه از کل آن ارث می برد ولی اگر ماترک از غیر منقولات باشد در اینجا بحث وجود دارد.

صاحب وسائل در باب ۶ از ابواب میراث الأزواج اخبار مربوط به این بحث را ذکر کرده و حتی کار بجائی می رسد که حضرت باقر علیه السلام صحیفه پیغمبر صلوات الله علیه و آله که پیغمبر بیان کرده و حضرت امیر علیه السلام نوشته اند را به عامه ارائه می دهد و این نشان می دهد در زمان خود ائمه علیهم السلام نیز این اختلاف نظر وجود داشته.

در ما نحن فیه دو قول وجود دارد؛ اول اینکه که به طور کلی زوجه از منقول ارث می برد ولی از غیر منقول ارث نمی برد و اما قول دوم این است که اگر زوجه ذات ولد باشد از همه ماترک چه منقول و چه غیر منقول ارث می برد ولی اگر غیر ذات ولد باشد فقط از منقولات ارث می برد و برخی از فقهاء مهم و بزرگ ما مثل محقق در شرایع نیز همین قول را قبول کرده اند و این تفصیل

خصوصاً از محقق که لسان الفقهاء می باشد بسیار عجیب است! و صاحب وسائل نیز طبق همین قول محقق باب ۶ را منعقد کرده که عنوان باب این است: «باب أن الزوجة إذا لم يكن لها منه ولد لا ترث من العقار والدور والسلاح والدواب شيئاً، ولها من قيمة ما عدا الأرض من الجذوع (شاخه درختان) والأبواب والنقض (ساختمان های خراب شده) والقصب (نبی) والخشب (تخته) والطوب (آجر) والبناء والشجر والنخل وان البنات يرثن من كل شيء».

خبر اول: ﴿محمد بن يعقوب، عن عدة من أصحابنا، عن سهل بن زياد، وعن محمد ابن يحيى، عن أحمد بن محمد، وعن حميد بن زياد، عن ابن سماعة جميعاً، عن ابن محبوب، عن علي بن رئاب، عن زرارة، عن أبي جعفر عليه السلام أن المرأة لا ترث مما ترك زوجها من القرى والدور والسلاح والدواب شيئاً، وترث من المال والفرش والثياب ومتاع البيت مما ترك، وتقوم النقص والأبواب والجذوع والقصب فتعطي حقها منه.

ورواه الشيخ باسناده عن أحمد بن محمد، عن الحسن بن محبوب مثله^۱.

کلینی خبر را به چند طریق نقل می کند، اول؛ عن عدة من أصحابنا عن سهل بن زياد، دوم؛ عن محمد بن يحيى ابو جعفر عطار قمی عن حميد بن زياد عن ابن سماعة، حالا کلینی با کلمه جميعاً دو طریق مذکور را به هم پیوند می دهد و می گوید جميعاً عن ابن محبوب عن علي بن رئاب عن زرارة که مقام بسیار بالائی دارد.

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۵۱۷، ابواب میراث الأزواج، باب ۶، حدیث ۱، ط الإسلامیة.

خبر دوم: ﴿وَعنه عن أبيه، عن ابن أبي عمير، عن عمر بن أذينة، عن زرارة وبكير وفضيل وبريد ومحمد بن مسلم، عن أبي جعفر عليه السلام وأبي عبد الله عليه السلام، منهم من رواه عن أبي جعفر عليه السلام، ومنهم من رواه عن أبي عبد الله عليه السلام، ومنهم من رواه عن أحدهما عليهما السلام أن المرأة لا تترك من تركه زوجها من تربة دار أو أرض إلا أن يقوم الطوب والخشب قيمة فتعطي ربعها أو ثمنها.

ورواه الشيخ باسناده عن علي بن إبراهيم مثله إلا أنه قال: فتعطي ربعها أو ثمنها إن كان من قيمة الطوب والخشب.

أقول: لا تصريح فيه بأن الولد منها فيحمل على وجود ولد للميت من غيرها لما يأتي^۲.

کلینی عن علی بن ابراهیم عن ابيه عن ابن أبي عمير عن عمر بن أذینه عن زراره و بکیر و فضیل و بریر و محمد بن مسلم، خب و قتی اصحاب خاص و بزرگان همگی یک مطلبی را از امام علیه السلام پرسند معلوم می شود که مطلب بسیار مهم و بزرگ می باشد و سید بحر العلوم نیز در اشعاری هجده نفر از اصحاب ائمه علیهم السلام را ذکر می کند و این چند نفر را در مرتبه و درجه اول و به عنوان بزرگان اصحاب ذکر می کند. بقیه بحث بماند برای روز شنبه إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على

محمد و آله الطاهرين

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۵۱۹، ابواب میراث الأزواج، باب ۶، حدیث ۵، ط الإسلامية.